

Законодавство країн ЄС щодо функціонування дитячих неурядових організацій

Інформаційна довідка, підготовлена Європейським
інформаційно-дослідницьким центром на запит
Комітету Верховної Ради України

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

Окремого закону, що регулює функціонування дитячих неурядових організацій у Польщі, Словаччині, Швеції, Естонії, Литві, не виявлено. У Польщі неповнолітні особи у віці до 16 років можуть за згодою законних представників бути членом об'єднань відповідно до статутних правил, без права голосу на загальних зборах членів та без використання активних та пасивних виборчих прав. У Словаччині громадські об'єднання формуються за бажанням щонайменше трьох осіб, принаймні один з яких повинен бути старшим 18 років. У Литві, щоб стати членом об'єднання особам віком до 14 років, батькам або опікунам дитини потрібно подати заяву про членство керівному органу, створеному Статутом Об'єднання. Крім того, на міжнародному рівні Конвенція про права дитини чітко встановлює кілька різних аспектів права дітей на участь, одним з яких є свобода об'єднань.

Неурядові організації (НУО) стали основними учасниками соціальної сфери, зокрема в боротьбі з бідністю та соціальною ізоляцією. Вони беруть участь у регулярному діалозі з державними органами з метою забезпечення кращого впровадження ініціатив та політик Європейського Союзу в країнах-членах ЄС.¹

Неурядові організації (НУО)/недержавні організації (НДО) (Non-governmental organizations, nongovernmental organizations, or nongovernment organizations (NGOs)), як правило, неприбуткові. Інколи міжнародні організації незалежні від урядів та міжнародних урядових організацій, які здійснюють діяльність в гуманітарних сферах, освіті, сфері охорони здоров'я, державної політики, соціальной, прав людини, охорони навколишнього середовища та інших сферах з метою впливу на зміни відповідно до їхніх цілей.²

Неурядовими організаціями в Україні називаються **громадські об'єднання, благодійні організації (благодійне товариство, благодійна установа, благодійний фонд), професійні спілки, їх об'єднання, об'єднання організацій роботодавців, відокремлені підрозділи іноземних неурядових організацій, представництва, філії іноземних благодійних організацій, творчі спілки, їхні територіальні осередки.**³

Дитячі громадські організації — об'єднання громадян віком від 6 до 18 років, метою яких є здійснення діяльності, спрямованої на реалізацію та захист своїх прав і свобод, творчих здібностей, задоволення власних інтересів, які не суперечать законодавству, та соціальне становлення як повноправних членів суспільства.⁴

Дитяча громадська організація є різновидом громадських організацій або громадських об'єднань, що діють згідно із [Законом України Про громадські організації](#)⁵ та [Законом України Про молодіжні та дитячі громадські організації](#)⁶.

¹ Non-governmental organisations [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=330>.

² Non-governmental organization [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Non-governmental_organization.

³ Недержавна організація [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Недержавна_організація.

⁴ Дитячі громадські організації [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Дитячі_громадські_організації.

⁵ Про громадські об'єднання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.

Республіка Польща

Окремого закону, що регулює функціонування дитячих неурядових організацій у Польщі, не виявлено.

Правове регулювання організацій громадянського суспільства (ОГО) в Польщі (основні закони):^{7 8}

- **Закон Про об'єднання** (Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. [Prawo o stowarzyszeniach](#)).⁹
- **Закон Про фонди** (Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach).¹⁰
- **Закон Про соціальне забезпечення та добровільну працю** (Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie).¹¹
- **Закон Про господарську діяльність** (Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej)¹²
- **Закон Про податок на доходи корпорацій.**
- **Закон Про ПДВ.**

Відповідно до польського законодавства, а саме **Закону Про соціальне забезпечення та добровільну працю (волонтерство), неурядовими організаціями є організації, які не є суб'єктами сектора державних фінансів та діяльність яких не пов'язана з отриманням прибутку.** Неурядові організації, окрім усього іншого, здійснюють заходи на благо дітей та підлітків, в тому числі відпочинок дітей та підлітків.

Відповідно до **Закону Про об'єднання** (стаття 3) створювати об'єднання мають право громадяни Польщі, які мають повну правоздатність і не позбавлені публічних прав. **Неповнолітні особи у віці від 16 до 18 років**, які мають обмежену правоздатність, можуть належати/входити до об'єднань та користуватись активним та пасивним виборчим правом, проте в раді об'єднання більшість повинна бути повноправними особами.

⁶ Про молодіжні та дитячі громадські організації [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/281-14>.

⁷ POLAND [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ecnl.org/wp-content/uploads/2016/04/Rukovodstvo_eng_fin-web_poland.pdf.

⁸ Handbook on civil society organisations registration and operation: comparative aspects [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://belngo.info/2016.the-guide-on-ngo-registration-and-functioning-in-european-countries-was-published.html>.

⁹ Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19890200104>.

¹⁰ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19840210097>.

¹¹ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20030960873/U/D20030873Lj.pdf>.

¹² Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20041731807>.

Неповнолітні особи у віці до 16 років можуть за згодою законних представників бути членом об'єднань відповідно до статутних правил, без права голосу на загальних зборах членів та без використання активних та пасивних виборчих прав. Проте, якщо організаційна одиниця товариства об'єднує лише неповнолітніх, вони можуть обирати і бути обраними до органів цього об'єднання.

Словацька Республіка

Окремого закону, що регулює функціонування дитячих неурядових організацій у Словаччині, не виявлено.

Правове регулювання організацій громадянського суспільства в Словацькій Республіці (основні закони):^{13 14}

- **Закон Про об'єднання громадян (ZÁKON z 27. marca 1990 o združovaní občanov).**¹⁵
- **Закон Про фонди (ZÁKON z 18. decembra 2001 o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov).**¹⁶
- **Закон Про не інвестиційні фонди (ZÁKON č. 147/1997 Z.z. o neinvestičných fondoch).**¹⁷
- **Закон Про некомерційні організації, що надають суспільно корисні послуги (ZÁKON z 2. júla 1997 o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby).**¹⁸

Відповідно до **Закону Про об'єднання громадян**, членами об'єднань можуть бути фізичні та юридичні особи. Громадські об'єднання формуються за бажанням щонайменше трьох осіб, принаймні один з яких повинен бути **старшим 18 років**.

Королівство Швеція

¹³ Словаччина [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://drive.google.com/file/d/0Bwh6rJZ1JOWsUmFJYmdJcHJkLUk/view>.

¹⁴ Handbook on civil society organisations registration and operation: comparative aspects [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://belngo.info/2016.the-guide-on-ngo-registration-and-functioning-in-european-countries-was-published.html>.

¹⁵ ZÁKON z 27. marca 1990 o združovaní občanov [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1990/83/20160701>.

¹⁶ ZÁKON z 18. decembra 2001 o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/34/20180101>.

¹⁷ ZÁKON z 15. mája 1997 o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1997/147/20160701>.

¹⁸ ZÁKON z 2. júla 1997 o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1997/213/20180115>.

Окремого закону, що регулює функціонування дитячих неурядових організацій у Швеції, не виявлено.

Організаційно-правові форми організацій громадянського суспільства (ОГО) в Швеції:¹⁹

- **Добровільне об'єднання**, форма ОГО, заснована на спільному членстві, без зобов'язання реєстрації для отримання правосуб'єктності.
- **Фонд**, спільна організаційна форма без членства, заснована для збору фінансових коштів на суспільно корисні цілі або для обопільної вигоди.

Правове регулювання організацій громадянського суспільства (основні закони):²⁰

- **Закон Про фонди** ([Stiftelselag \(1994:1220\)](#)).²¹

Естонська Республіка

Окремого закону, що регулює функціонування дитячих неурядових організацій в Естонії, не виявлено.

Участь та залучення.²² Підтвердження права дітей на участь є одним з керівних принципів і найбільш прогресивних інновацій **Конвенції про права дитини.**²³ У Конвенції чітко формулюються кілька різних аспектів права дітей на участь, одним з яких є **свобода об'єднань (стаття 15).**

Організаційно-правові форми організацій громадянського суспільства (ОГО) в Естонії: некомерційне об'єднання, фонд, договір товариства.

Правове регулювання організацій громадянського суспільства в Естонії (основні закони):^{24 25}

- **Закон Про неприбуткові об'єднання** ([Non-profit Associations Act](#)).²⁶
- **Закон Про фонди** ([Foundations Act](#)).²⁷

¹⁹ Handbook on civil society organisations registration and operation: comparative aspects [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://belngo.info/2016.the-guide-on-ngo-registration-and-functioning-in-european-countries-was-published.html>.

²⁰ Швеція [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://drive.google.com/file/d/0Bwh6rJZ1JOWsX1ILSzbQcTh2bXM/view>.

²¹ Stiftelselag (1994:1220) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://rkrattsbaser.gov.se/sfst/adv?fritext=Stiftelselag+%281994%3A1220%29&sbet=&rub=&org=&sort=desc>.

²² Участие и привлечение [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.lastekaitseliit.ee/ru/права-ребенка/участиепривлечение-детей-и-молодых-лю/участие-и-привлечение/>.

²³ Конвенція про права дитини [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_021.

²⁴ Естонія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://drive.google.com/file/d/0Bwh6rJZ1JOWsNFZzMXpLU3pOVjA/view>.

²⁵ Handbook on civil society organisations registration and operation: comparative aspects [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://belngo.info/2016.the-guide-on-ngo-registration-and-functioning-in-european-countries-was-published.html>.

²⁶ Non-profit Associations Act [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/510042014003/consolide/current>.

- **Закон Про зобов'язання** ([Law of Obligations Act](#)).²⁸
- **Закон Про податок на прибуток**([Income Tax Act](#)).²⁹
- **Закон Про податок на додану вартість** ([Value Added Tax Act](#)).³⁰

Литовська Республіка

Окремого закону, що регулює функціонування дитячих неурядових організацій в Литві, не виявлено.

Правове регулювання організацій громадянського суспільства в Литві (основні закони):

- **Закон Про об'єднання** (Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas).³¹
- **Закон Про громадські установи** (Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas).³²
- **Закон Про благодійні та спонсорські фонди** (Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas).³³
- **Закон Про розвиток недержавних організацій** (Lietuvos Respublikos nevyriausybių organizacijų plėtros ĮSTATYMAS).³⁴

Відповідно до **Закону Про об'єднання** засновниками об'єднання повинні бути **особи 18 років**. Мінімальна кількість членів-засновників – 3.

Членами об'єднань, діяльність яких пов'язана з дітьми та молоддю, можуть бути особи **молодше 18 років** (стаття 13).

Щоб стати членом об'єднання особам **віком до 14 років**, батькам або опікунам дитини потрібно подати заяву про членство керівному органу, створеному Статутом Об'єднання.

Члени об'єднання мають такі права:

- брати участь та голосувати на загальних зборах Об'єднання;
- використовувати послуги, що надаються Об'єднанням;

²⁷ Foundations Act [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/510042014001/consolide/current>.

²⁸ Law of Obligations Act [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/513062014001/consolide/current>.

²⁹ Income Tax Act [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/528082014008/consolide/current>.

³⁰ Value-Added Tax Act [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/528082014006/consolide/current>.

³¹ Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FF00B0EA2F0E/tHWifulQlf>

³² Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.1E52802BE548/QbrXkHNaXT>.

³³ Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D2D24C160EB1/NCAyhbjzSq>.

³⁴ Lietuvos Respublikos nevyriausybių organizacijų plėtros ĮSTATYMAS [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d1e6be90747611e3b675ad30753d4b1b>.

- ознайомитися з документами Об'єднання та отримати всю інформацію, щодо її діяльності;
- вийти з асоціації в будь-який час.
- інші права, встановлені в нормативно-правових актах та в статуті.

**Інформацію підготувала Валентина Головань,
Аналітик ЄІДЦ**